

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการ ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาถึง เนื้อหาของทฤษฎีและรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเรียบเรียงจากเอกสารต่างๆ ซึ่งจะนำเสนอ ตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
- 2.2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม
- 2.3 ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย
- 2.4 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
- 2.5 งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

นักจิตวิทยาสังคมได้กล่าวถึงลักษณะโดยทั่วไปของทัศนคติไว้ 4 ประการ (ศุภฤกษ์ ดวงขวัญ , 2548) ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นความคิดในการเรียนรู้หรือได้รับประสบการณ์ เช่น ประชาชนส่วนใหญ่มี ทัศนคติที่ต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการปกครองระบบ นี้ทำให้บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพ
2. ทัศนคติเป็นดัชนีบอกทิศทางในการแสดงพฤติกรรม โดยทั่วไป ปมี 2 ทิศทางคือ ทัศนคติ ทางบวกทำให้คนมีแนวโน้มที่จะเข้าหาหรือสนับสนุนสิ่งนั้น เช่น ประชาชนที่เลื่อมใสต่อพรรคการเมือง ไตก็จะเห็นด้วยและสนับสนุนพรรคการเมืองนั้นๆ ส่วนทัศนคติในทางลบจะทำให้คนมีแนวโน้มชอบ หนีหรือถอยห่างจากสิ่งนั้น
3. ทัศนคติสามารถถ่ายทอดได้ จากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งหรือจากสถานการณ์หนึ่งไปยัง สถานการณ์หนึ่งได้

4. ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากทัศนคติเกิด จากการเรียนรู้และ การสั่งสมของ ประสบการณ์ของบุคคลโดยตรง ถ้าประสบการณ์ของคนเปลี่ยนไปย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติด้วย

2.1.1 องค์ประกอบของทัศนคติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2541 อ้างถึงใน ทรงพล กลัศจรรย์อ่อน , 2547:8) ได้สรุปถึง องค์ประกอบของทัศนคติว่ามี 3 ด้าน ดังนี้

1. องค์ประกอบการรับรู้เชิงประเมินค่า (Cognitive Component) เดิมใช้ความหมาย การรู้ การคิด ความเชื่อ ตลอดจนข้อสนเทศทั่วไปเกี่ยวกับวัตถุทางทัศน คตินั้น ๆ แต่องค์ประกอบนี้ต้องมี ลักษณะที่มีทิศทางประกอบด้วย คือ ดีหรือเลว มีประโยชน์หรือโทษจึงไม่ใช่ข้อเท็จจริงตามปกติ เท่านั้น ดังนั้นการวัดองค์ประกอบแรกของทัศนคติที่ถูกต้องจะต้องวัดการรับรู้เชิงประเมินค่าเกี่ยวกับ วัตถุทางทัศนคตินั้น ๆ ของบุคคล

2. องค์ประกอบทางความรู้สึก (Affective Component) ทัศนคติมีลักษณะสำคัญคือ อารมณ์ของบุคคลเกี่ยวกับวัตถุทางทัศนคตินั้น เช่นเดียวกับองค์ประกอบแรกความรู้สึกของบุคคลก็จะมี ลักษณะที่มีทิศทางด้วยหมายถึงความชอบหรือความไม่ชอบ ความพอใจหรือไม่พอใจ และสอดคล้อง กับองค์ประกอบแรกของบุคคลนั้นด้วย กล่าวคือถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งใดมีประโยชน์บุคคลนั้นก็ชอบ และพอใจสิ่งนั้น ในทางตรงข้ามถ้าบุคคลเชื่อว่าสิ่งนั้นเลวหรือมีโทษบุคคลนั้นก็จะไม่ชอบและไม่พอใจ สิ่งนั้น องค์ประกอบนี้มีเนื้อหาที่อาจวัดได้ไม่เท่าองค์ประกอบแรกแต่ก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ของทัศนคติ

3. องค์ประกอบของการมุ่งกระทำ (Action Tendency Component) เนื่องจากทัศนคติเป็น ลักษณะทางจิตใจที่ต้องศึกษาแยกต่างหากจากพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นองค์ประกอบนี้จะเป็นการ รายงานเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือเป็นการวัดปริมาณของพฤติกรรมโดยตรงไม่ได้ แต่จะต้องเป็นลักษณะ ทางจิตใจที่เกี่ยวกับพฤติกรรม เจตนาที่จะกระทำหรือการมุ่งกระทำ องค์ประกอบนี้จึงมีความสำคัญ กับพฤติกรรมของบุคคลมากกว่าองค์ประกอบอื่น

2.1.2 การวัดทัศนคติ

ดวงเดือน พันธุมมาวีน (2529 อ้างถึงใน ทรงพล กลับศรีอ่อน , 2547:12) กล่าวถึงการวัดทัศนคติว่าสามารถวัดใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ทิศทาง (Direction) หมายถึงการประเมินค่าการรับรู้ การรู้สึก และการพร้อมกระทำไปในทางบวกหรือลบ หมายถึงดีหรือเลว เช่น เกี่ยวกับองค์ประกอบทางความรู้สามารถวัดได้ บุคคลนี้มีความรู้สึกต่อสิ่งนั้นทางบวกคือชอบและพอใจ ส่วนที่เกี่ยวกับองค์ประกอบทางการกระทำก็จะให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือ หรือในทางลบก็หมายถึงความพร้อมที่จะทำลาย ทำร้ายหรือขัดขวางความสำเร็จของสิ่งนั้น

2. ปริมาณ (Magnitude) หมายถึงความเข้มข้นหรือปริมาณความรุนแรงของทัศนคติในทิศทางบวกหรือลบ นั่นคือบุคคลอาจมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งอย่างรุนแรงมากและต่ออีกสิ่งหนึ่งเพียงบางเบา ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความสำคัญของสิ่งนั้นหรือขึ้นอยู่กับความเกี่ยวข้องของบุคคลกับเรื่องนั้น ๆ

2.2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

วุฒิชัย จำนง (2520) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า เป็นการแสดงออกทั้ง ภายนอกและภายในของตัวมนุษย์ซึ่งเป็นการเข้าใจที่คล้ายคลึงกับจิตวิทยาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้เพราะว่าจิตวิทยานั้นเป็นวิชาการที่มีได้ทำการศึกษาเฉพาะเรื่องจิตเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสภาพจิตกับพฤติกรรมภายนอกโดยที่มุ่งเน้นในด้านพฤติกรรมภายนอกมากกว่า สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2532) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่าหมายถึง กิริยาอาการ บทบาท ลีลา ท่าทาง การประพฤติปฏิบัติการกระทำที่แสดงออกให้ปรากฏ สัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งใน 5 ทวาร คือ โสตสัมผัส จักขุสัมผัส ชิวหาสัมผัส ฆานสัมผัสและทางผิวหนังหรือสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือ

ไพบุลย์ เทวรักษ์ (2537) กล่าวว่า พฤติกรรมหมายถึง การกระทำ การแสดงอาการ หรืออากัปกริยาของอินทรีย์ (Organism) ทั้งในส่วนที่เจ้าของพฤติกรรมเองเท่านั้นที่รู้ได้และในส่วนที่บุคคลอื่นอยู่ในวิสัยที่จะรู้ได้เช่นกัน

อารี พันธมณี (2534) กล่าวว่า พฤติกรรมหมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่สามารถสังเกตเห็นได้รู้ได้หรือใช้เครื่องมือต่างๆวัดได้หรือสามารถตรวจสอบได้

จากคำนิยามดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมหมายถึงการกระทำหรือกิจกรรมของร่างกายทั้งที่สังเกตได้ง่าย เช่น การนั่ง การเล่น การพูด การยกมือ และที่สังเกตได้ยากหรือส่วนที่เจ้าของพฤติกรรมเองเท่านั้นที่รู้ เช่น การคิด การจำ การรับรู้ และความรู้สึก เป็นต้น

2.2.1 องค์ประกอบของพฤติกรรม

คอนบาท (Cronbach, 1963 อ้างถึงใน กัญญา สุวรรณแสง, 2532: 68-70) ได้ให้ลักษณะของพฤติกรรมของมนุษย์ว่ามีองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่

1. ความพร้อม (Readiness) เป็นระดับความสามารถในการทำเพื่อตอบสนองความต้องการของตน
2. สถานการณ์ (Situation) หมายถึง เหตุการณ์หรือโอกาสในการทำกิจการใดกิจการหนึ่ง
3. การตีความ (Interpretation) หมายถึง การพิจารณาเพื่อหาวิธีการตอบสนองความต้องการ
4. การตอบสนอง (Response) หมายถึง การกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่พิจารณาตัดสินใจ
5. ผลที่เกิดขึ้น (Consequence) หมายถึง สิ่งที่ประจักษ์สอดคล้อง (Confirm) หรือไม่สอดคล้อง (Contradict) กับความคาดหวัง
6. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to Thwarting) หมายถึง กิริยาที่เกิดขึ้นหลังจากไม่สอดคล้องกับความต้องการ ทำให้ต้องกลับไปตีความใหม่เพื่อเลือกวิธีการตอบสนองความต้องการให้ประสบผลสำเร็จ พฤติกรรมจะสมบูรณ์และสิ้นสุดเมื่อมนุษย์ได้รับผลตามความคาดหวัง ถ้ายังไม่สมหวังก็จะมีปฏิกริยาต่อไปอีก

2.2.2 ประเภทของพฤติกรรม

พฤติกรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายใน ดังนี้

1. พฤติกรรมภายนอกหรือพฤติกรรมชัดแจ้ง (Over Behavior) เป็นพฤติกรรมที่สามารถมองเห็นหรือสังเกตเห็นได้จากภายนอก และพฤติกรรมที่ไม่สามารถมองเห็นหรือสังเกตเห็นได้ด้วยตาแต่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือวัดและตรวจสอบ

1.1 พฤติกรรมแบบโมลาร์ (Molar Behavior) เป็นพฤติกรรมหน่วยใหญ่ที่สุดที่สังเกตเห็นได้ด้วยตาเปล่า โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือวัดและตรวจสอบ เช่น การเคลื่อนไหวของร่างกาย การเดิน การยืน และการนั่ง เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมโมเลกุล (Molecular Behavior) เป็นพฤติกรรมหน่วยย่อยที่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย การหมุนเวียนของโลหิต การเต้นของหัวใจ ความดันโลหิต และกระแสประสาทในสมอง เป็นต้น

2. พฤติกรรมภายในหรือพฤติกรรมกำกบ (Cover Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้จากภายนอก มีดังนี้

2.1 ความรู้สึก (Feeling) หมายถึง การตอบสนองต่อสิ่งเร้าด้วยอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 ส่วน หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง เช่น การที่ลิ้นสัมผัสรสหวาน การได้เห็นแสงสว่าง และได้กลิ่นหอม เป็นต้น

2.2 การรับรู้ (Perceiving) หมายถึง การแปลความหมายหรือการตีความที่ได้จากการสัมผัส

2.3 การจำ (Remembering) หมายถึง ความสามารถในการสะสมสิ่งเร้าหรือประสบการณ์ที่เคยผ่านเข้ามาแล้วเก็บเป็นภาพไว้ได้และสามารถที่จะนำออกมาใช้ได้ทุกครั้ง

2.4 การคิด (Thinking) และการตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลหรือสิ่งเร้าต่าง ๆ และวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อพิจารณาตัดสินใจ

2.2.3 วิธีการศึกษาพฤติกรรม

วิธีการศึกษาพฤติกรรมเป็นการแสวงหาความรู้ (Knowledge) ต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมว่ามนุษย์มีพฤติกรรมอะไรบ้างและทำไมจึงมีพฤติกรรมเช่นนั้น นอกจากนี้ ยังมีความพยายามคาดการณ์หรือทำนายความต้องการของมนุษย์และพฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบุคคลและสังคมส่วนรวม ซึ่งวิธีนี้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดปัญหา
2. การตั้งสมมุติฐาน
3. การรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

5. การสรุปผล

2.3 ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “มูลฝอย” หมายถึง เศษ
สิ่งของที่ทิ้งแล้ว หยาก เยื่อ และคำว่า “ขยะ” หมายถึง หยาก เยื่อมูลฝอย จะเห็นว่าคำทั้งสองคำนี้มี
ความหมายเหมือนกัน ใช้แทนกันได้ และบางที จะ เห็นใช้ควบกัน เป็นขยะมูลฝอย

(<http://www.management.su.ac.th/form/projectEduDev/page3.pdf>)

พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ .ศ.2484 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ.2497 ได้ให้คำจำกัด
ความและความหมายของคำว่า “มูลฝอย” หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค ้า ถ้า
มูลสัตว์และซากสัตว์รวมถึงวัตถุอื่นใด ซึ่งเก็บกวาดจากถนน ตลาดที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ๆ

ในเชิงวิชาการขยะหรือขยะมูลฝอย (Refuse or Solid Waste) หมายถึง ของเสียที่อยู่ในรูป
ของแข็ง ซึ่งอาจจะมีมากขึ้นปะปนมาด้วยจำนวนหนึ่ง ขยะที่เกิดขึ้นจากอาคารที่พักอาศัย สถานที่ทำ
การ โรงงานอุตสาหกรรม หรือตลาดสดก็ตามจะมีปริมาณและลักษณะแตกต่างกันออกไป โดยปกติ
แล้ววัตถุต่างๆ ที่ถูกทิ้งมาในรูปของขยะนั้นจะมีทั้งอินทรีย์สารและอนินทรีย์สาร สารวัตถุต่างๆ เหล่านี้
บางชนิดก็สามารถย่อยสลายได้ด้วยจุลินทรีย์ในเวลาอันรวดเร็ว โดยเฉพาะพวกเศษอาหาร เศษพืชผัก
แต่บางชนิดก็ไม่อาจจะย่อยสลายได้เลย เช่น พลาสติกและเศษแก้ว เป็นต้น

2.3.1 ประเภทของขยะมูลฝอย

1. จำแนกตามพิษภัยที่เกิดขึ้นกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มี 2 ประเภท คือ

1) ขยะทั่วไป (General Waste) หมายถึง ขยะมูลฝอยที่มีอันตรายน้อย เช่น พว
เศษอาหาร เศษกระดาษ เศษผ้า พลาสติก เศษหญ้าและใบไม้ เป็นต้น

2) ขยะอันตราย (Hazardous Waste) เป็นขยะที่มีภัยต่อคนและสิ่งแวดล้อม อาจมี
สารพิษ ติดไฟหรือระเบิดง่าย ปนเปื้อนเชื้อโรค เช่น ไฟแช็ก แก๊ส กระจบองสเปรย์ ถ่าน ไฟฉาย
แบตเตอรี่ หรืออาจเป็นสำลีและผ้าพันแผลจากสถานพยาบาลที่มีเชื้อโรค เป็นต้น

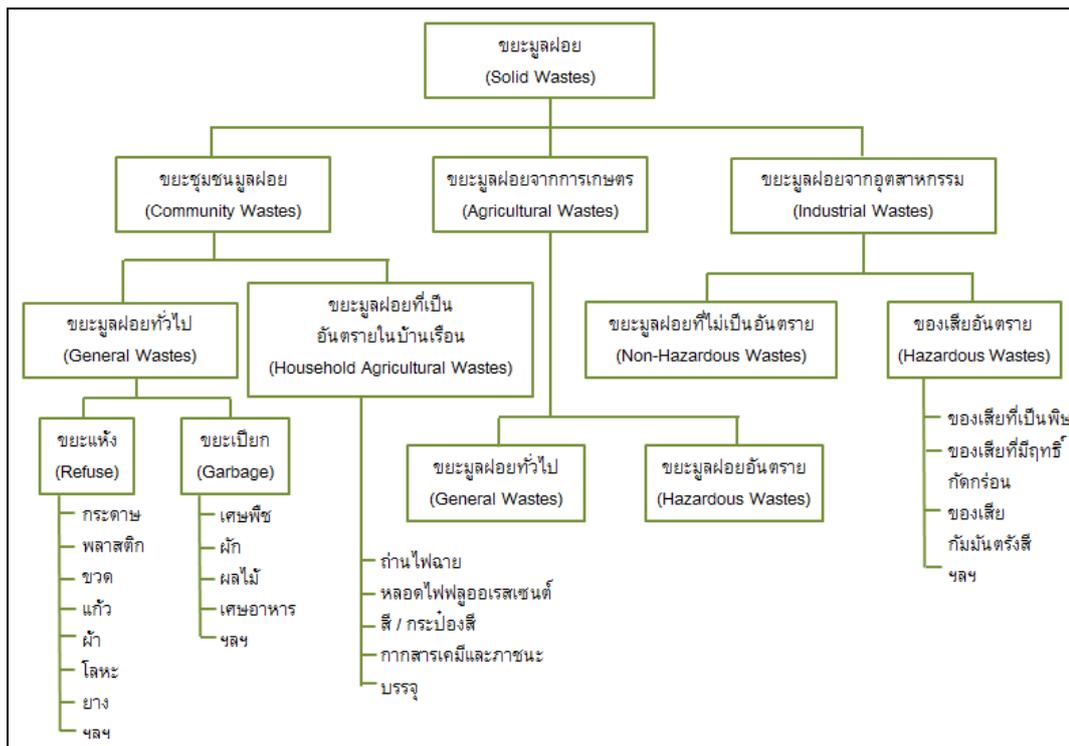

2. จำแนกตามลักษณะของขยะ มี 2 ประเภท คือ

1) ขยะเปียกหรือขยะสด (Garbage) มีความชื้นปนอยู่มากกว่าร้อยละ 50 จึงทำให้ติดไฟได้ยาก ส่วนใหญ่ได้แก่ เศษอาหาร เศษเนื้อ เศษผัก และผักผลไม้ จากบ้านเรือน ร้านจำหน่ายอาหารและตลาดสด รวมทั้งซากพืชและสัตว์ที่ยังไม่เน่าเปื่อย ขยะประเภทนี้จะทำให้เกิดกลิ่นเหม็นเนื่องจากแบคทีเรียย่อยสลายอินทรีย์สาร นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคโดยติดไปกับแมลง หนู และสัตว์อื่นที่มากตอมหรือกินเป็นอาหาร

2) ขยะแห้ง (Rubbish) คือ สิ่งเหลือใช้ที่มีความชื้นอยู่น้อยจึงไม่ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น
จำแนกได้ 2 ชนิดคือ

- ขยะที่เป็นเชื้อเพลิง เป็นพวกที่ติดไฟได้ เช่น เศษผ้า เศษกระดาษ หลุม ใบบ่อ กิ่งไม้แห้ง
- ขยะที่ไม่เป็นเชื้อเพลิง เช่น เศษโลหะ เศษแก้ว และเศษก้อนอิฐ

ภาพที่ 2.1 แหล่งกำเนิดและประเภทขยะมูลฝอยจากกิจกรรมต่างๆ

ที่มา : <http://www.management.su.ac.th/form/projectEduDev/page3.pdf>

ขยะเป็นสิ่งที่เหลือใช้หรือสิ่งที่ไม่ต้องการอีกต่อไป สามารถแบ่งตามแหล่งกำเนิดได้ดังนี้

1. ของเสียจากอุตสาหกรรม ของเสียอันตรายทั่วไป ในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่ประมาณ 73% มาจากระบบอุตสาหกรรม ซึ่งยังไม่มีการจัดการที่เหมาะสมโดยทิ้งกระจายอยู่ตามสิ่งแวดล้อม และที่ร่วมกับมูลฝอย รัฐบาลได้ก่อตั้งศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรมขึ้นแห่งแรก ณ แขวงแสมดำ เขต บางขุนเทียน ซึ่งเริ่มเปิดบริการตั้งแต่ปี 2531 แต่ยังสามารถกำจัดของเสียได้บางส่วนเท่านั้น
2. ของเสียจากโรงพยาบาลและสถานศึกษาวิจัย เป็นของเสียอันตรายอย่างยิ่ง เช่น ขยะติดเชื้อ ขยะจากการรักษาพยาบาล รวมทั้งของเสียที่ปนเปื้อนสารกัมมันตรังสี สารเคมีที่ได้ทิ้งสู่สิ่งแวดล้อมโดยปะปนกับมูลฝอยจะเป็นการเพิ่มความเสี่ยงในการแพร่กระจายของเชื้อโรค
3. ของเสียจากภาคเกษตรกรรม เช่น ยาฆ่าแมลง ปุ๋ย มูลสัตว์ น้ำทิ้งจากการทำปศุสัตว์ เป็นต้น
4. ของเสียจากบ้านเรือนแหล่งชุมชน เช่น หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ แก้ว เศษอาหาร พลาสติก โลหะ หินไม้ กระเบื้อง ผนังและยาง เป็นต้น
5. ของเสียจากสถานประกอบการในเมือง เช่น ภัตตาคาร ตลาดสด วัด สถานเริงรมย์ ปริมาณมูลฝอยที่เกิดจากการดำรงชีพหรือมูลฝอยชุมชนนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ต่อไปนี้
 - ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์
 - ฤดูกาล
 - รายได้
 - โครงสร้างของครอบครัว
 - อุปนิสัยในการซื้อสินค้า
 - พฤติกรรมในการบริโภคอาหาร
 - รูปแบบของการดำรงชีวิต
 - ทัศนคติในการดำรงชีวิต
 - กฎหมายข้อบังคับ

2.4 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

การวางแผนจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จะสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้เหลือน้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้ง

ในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (Reuse & Recycle) รวมถึงการกำจัดขยะมูลฝอยที่ยังทำ
ให้ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมัก หรือพลังงาน โดยสรุปวิธีการดำเนินการตามแนวทางของกรมส่งเสริม
คุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ระบุถึงแนวทางในการดำเนินการดังนี้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2547)

1. การลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) การลดปริมาณขยะมูลฝอยสามารถทำได้ดังนี้
 - 1) การลดปริมาณขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น เช่น ใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวร และมีอายุการใช้งานนาน หรือเลือกใช้สินค้าชนิดเติมได้ (Refill)
 - 2) การลดปริมาณวัสดุ เช่น เลือกใช้สินค้าที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่ แทนบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็กเพื่อลดปริมาณของบรรจุภัณฑ์ที่จะกลายเป็นขยะมูลฝอย
2. การนำมาใช้ซ้ำ โดยการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่อีก หรือเป็นการใช้ซ้ำ เช่น ขวดน้ำหวาน นำมาบรรจุน้ำดื่ม ขวดกาแฟที่หมดแล้ว นำมาใส่น้ำตาล ซึ่งก็คือเป็นการใช้สิ่งของต่าง ๆ หลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกซื้อของใหม่
3. การนำมาแก้ไข (Repair) โดยการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย ซึ่งจะทิ้งเป็นมูลฝอยมาซ่อมแซมใช้ใหม่ เช่น แก้ว เป็นต้น
4. การแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ โดยการนำวัสดุมาผ่านกระบวนการเพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่ นั่นคือการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภทเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น พลาสติก ขวดโลหะต่าง ๆ นำกลับมาหลอมใหม่ เป็นต้น
5. การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ โดยการหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก หรือวัสดุที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง เช่น โฟม เป็นต้น รวมทั้งปฏิเสธการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก และหลีกเลี่ยงการใช้ที่ผิดวัตถุประสงค์

กรมควบคุมมลพิษ (2550) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรฐาน และภาชนะรองรับขยะมูลฝอย
ได้ดังต่อไปนี้

1. ภาชนะรองรับขยะมูลฝอย

1.1 ถังขยะ

เพื่อให้การจัดเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดการปนเปื้อนของขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จะต้องมีการตั้งจุดรวบรวมขยะมูลฝอย (Station) และให้มีการแบ่งแยกประเภทของถังรองรับขยะมูลฝอยตามสีต่าง ๆ โดยมีถุงบรรจุภายในถึงเพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและไม่ตกหล่นหรือแพร่กระจาย ดังนี้

ถังขยะสีเขียว รองรับขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น ผัก ผลไม้ เศษอาหาร และใบไม้ เป็นต้น

ภาพที่ 2.2 ถังขยะสีเขียว

ที่มา : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_garbage.html

ถังขยะสีเหลือง รองรับขยะที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก และโลหะ เป็นต้น

ภาพที่ 2.3 ถังขยะสีเหลือง

ที่มา : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_garbage.html

ถังขยะสีแดง รองรับขยะที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องยาฆ่าแมลง และภาชนะบรรจุสารอันตรายต่าง ๆ เป็นต้น

ภาพที่ 2.4 ถังขยะสีแดง

ที่มา : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_garbage.html

ถังขยะสีฟ้า รองรับขยะย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษแต่ไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟม และฟอยล์ที่เปื้อนอาหาร เป็นต้น

ภาพที่ 2.5 ถังขยะสีฟ้า

ที่มา : http://www.pcd.go.th/info_serv/waste_garbage.html

1.2 ถังขยะ

ถังขยะสำหรับแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน จะต้องมีการคัดแยกรวบรวมใส่ถังขยะมูลฝอยตามสีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ถุงสีเขียว รวบรวมขยะมูลฝอยที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น ผัก ผลไม้ เศษอาหารและใบไม้ เป็นต้น
- ถุงสีเหลือง รวบรวมขยะมูลฝอยที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะและอะลูมิเนียม เป็นต้น
- ถุงสีแดง รวบรวมขยะมูลฝอยที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระจกสีสเปรย์ กระจก ยาฆ่าแมลง และภาชนะบรรจุสารอันตรายต่าง ๆ เป็นต้น
- ถุงสีฟ้า รวบรวมขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายไม่ได้ แต่ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟมและพอยล์ที่เป็นอาหาร เป็นต้น

2. เกณฑ์มาตรฐานภาชนะรองรับขยะมูลฝอย

- ถังขยะมูลฝอยควรมีสัดส่วนของพลาสติกที่ใช้แล้วไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยน้ำหนัก
- ไม่มีส่วนประกอบสารพิษ (Toxic Substances) หากจำเป็นต้องใช้สารเติมแต่งในปริมาณที่น้อยและไม่อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค
- มีความทนทาน แข็งแรงตามมาตรฐานสากล
- มีขนาดพอเหมาะ มีความจุเพียงพอต่อปริมาณขยะมูลฝอย สะดวกต่อการถ่ายเทขยะมูลฝอย และการทำความสะอาด
- สามารถป้องกัน แมลงวัน หนู แมว สุนัข และสัตว์อื่น ๆ มิให้สัมผัสหรือคุ้ยขยะมูลฝอยได้

3. จุดรวบรวมขยะมูลฝอยขนาดย่อม

เพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมและเพื่อความประหยัด จึงต้องมีการตั้งจุดรวบรวมขยะมูลฝอยขึ้น โดยจุดรวบรวมขยะมูลฝอยจะกำหนดไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ หมู่บ้าน โรงอาหาร โรงภาพยนตร์ โดยมีภาชนะรองรับตั้งไว้เป็นจุด ๆ เช่น หมู่บ้านจัดสรร กำหนดให้จุด รวบรวม 1 จุด ต่อจำนวนครัวเรือน 50 - 80 หลังคาเรือน จุดแรกจะตั้งที่ปากประตูทางเข้าหมู่บ้าน สำหรับอพาร์ทเมนต์จะตั้งที่ลานจอดรถ บ้านที่อยู่ในซอยจุดแรกจะตั้งหน้าปากซอย แต่ละครัวเรือนจะรวบรวมขยะมูลฝอยที่คัดแยกได้ โดยถุงพลาสติกตามประเภทของสีต่าง ๆ มาทิ้งที่จุดรวบรวมขยะมูลฝอย

2.4.1 นโยบาย กฎหมาย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของประเทศไทยในปัจจุบัน

2.4.1.1 นโยบาย

พริยัตม์ วรรณพฤษ (2555:43) ได้สรุปถึงนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ที่ได้มีการกำหนดไว้ในแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้

1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555-2559) พบว่ามีการกำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนไว้ 2 ด้าน ได้แก่ กำหนดให้มีการจัดการขยะมูลฝอยถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น และกำหนดให้มีการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 โดยมีแนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย โดยสนับสนุนการจัดตั้งระบบที่สอดคล้องกับปัญหาและศักยภาพของท้องถิ่น และส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในการดำเนินงาน สนับสนุนการลดปริมาณของเสีย ณ แหล่งกำเนิดโดยส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด รวมทั้งใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการสร้างแรงจูงใจเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย เช่น การเก็บภาษีการปล่อยมลพิษ หรือค่าธรรมเนียมการใช้สินค้าที่ก่อมลพิษสูง เร่งรัดการลงทุนก่อสร้างระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ประกอบด้วย การคัดแยกที่ต้นทาง ระบบการจัดการที่ถูกหลักวิชาการและการใช้ประโยชน์ เช่น การทำปุ๋ย การผลิตพลังงาน ส่งเสริมธุรกิจชุมชน และธุรกิจเอกชนจากวัสดุรีไซเคิล รวมทั้งสนับสนุนให้มีการผลิตและใช้พลังงานทดแทนจากของเสีย โดยสร้างมาตรการจูงใจในการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงานให้เกิดผลในทางปฏิบัติตลอดจนออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการให้บริการกำจัดขยะมูลฝอยเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอในการบริหารจัดการและบำรุงรักษาระบบการจัดของเสียอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2) นโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559 ซึ่งในปัจจุบันได้จัดทำและดำเนินการตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555-2559 และแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. 2555-2559 โดยมีการกำหนดเป้าหมาย อัตราการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชนและมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกหลักวิชาการต่อปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 อัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของ

ปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ และมีแนวทางดำเนินการสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3) นโยบายของรัฐบาลโดยในคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (23 สิงหาคม พ.ศ. 2554) ได้กำหนดนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการจัดการระบบกำจัดขยะ ของเสียอันตราย มลพิษทางอากาศ หมอกควัน ด้วยวิธีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยและการจัดการน้ำเสียชุมชน

4) นโยบายการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นนโยบายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยสนับสนุนการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้โครงการมีขนาดที่เหมาะสมทั้งด้านการลงทุนและการบริหารดำเนินการ

5) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 87 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้ (1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น (2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

6) นโยบายส่งเสริมพลังงานทดแทน กระทรวงพลังงานโดยกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ได้จัดทำแผนอนุรักษ์พลังงานฉบับที่ 3 พ.ศ. 2548-2554 และกำหนดเป้าหมายให้พัฒนาพลังงานทดแทนให้มีสัดส่วนการใช้เพิ่มขึ้นโดยในปี 2554 จะต้องมีสัดส่วนร้อยละ 9.2 ของความต้องการพลังงานรวมของประเทศหรือสามารถทดแทนการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ประมาณ 7,530 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ ซึ่งต่อมากระทรวงพลังงานได้กำหนดมาตรการเพิ่มเติมเพื่อเป็นการส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนรวมถึงขยะมูลฝอย คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เห็นชอบในการใช้มาตรการจูงใจด้านราคาผ่านระเบียบการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กและผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กมาก โดยกำหนดส่วนเพิ่มอัตราซื้อไฟฟ้าจากราคารับซื้อไฟฟ้าตามระเบียบ

ผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กหรือผู้ผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กมากตามประเภทเชื้อเพลิงและเทคโนโลยี นอกจากการ
ใช้มาตรการจูงใจด้านราคาแล้ว กระทรวงพลังงานยังมีบทบาทส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยและการ
ใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยประเภทต่างๆ รวมถึงขยะอินทรีย์ประเภทเศษอาหาร โดยสนับสนุนการ
ผลิตกระแสไฟฟ้าโดยใช้เทคโนโลยีย่อยสลายที่ไม่ใช้อากาศ

2.4.1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอยได้รับการบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับใน
ลักษณะที่เป็นการแทรกตัวอยู่ในกฎหมายอื่นๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือเป็นเพียงส่วนย่อยของ
กฎหมายนั้นๆ เท่านั้น ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการจัดการขยะ
มูลฝอยโดยตรงหรือเป็นการเฉพาะในฉบับเดียวกันที่สามารถนำมาใช้ควบคุมป้องกันหรือแก้ไขปัญหา
ขยะมูลฝอยแบบเบ็ดเสร็จ (พิริยัตม์ วรรณพฤกษ์, 2555:53)

กฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ประกอบไปด้วย
(สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548:3-11)

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เนื้อหาของ
กฎหมายนี้จะครอบคลุมถึงเรื่องการส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม
และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การจัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการ
จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวข้องในการจัดการ
ขยะมูลฝอยชุมชนมากที่สุด ทั้งการควบคุมผู้ประกอบการ การรวบรวม การขนส่ง การกำจัดขยะมูล
ฝอย และการกำหนดเกณฑ์ควบคุม เหตุเดือดร้อนรำคาญของส่วนรวมที่เกิดจากกลิ่น แสง รั้ว สี เสียง
ความร้อน สารอันตราย ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ควัน ควันพิษ ที่มีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.
2535 ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย และการรักษาความ
สะอาดของบ้านเมือง

- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องมีการจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยวิธีขนลำเลียงหรือทิ้งลงปล่องทิ้งขยะมูลฝอย นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอื่นๆ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอยได้แก่ พระราชบัญญัติรักษาคลอง ร.ศ. 121 พระราชบัญญัติการเดินทางเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 68 (พ.ศ. 2515) เรื่องควบคุมการจอดเรือในแม่น้ำลำคลอง พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติรักษาคลองประปา พ.ศ. 2526 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 และมติคณะรัฐมนตรีเรื่องแนวทางป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล (พิริยุตม์ วรรณพฤกษ์, 2555:53-58)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ในการรักษาความสะอาด การจัดการขยะมูลฝอย ประกอบไปด้วยกฎหมายต่าง ๆ (พิริยุตม์ วรรณพฤกษ์, 2555:58-59) ดังนี้

- พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบทบัญญัติในมาตรา 17 (11) และมาตรา 17 (12) ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ในการจัดระบบกำจัดขยะมูลฝอยรวมและการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆและบทบัญญัติในมาตรา 16, 17 และ 18 กำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการจัดระบบการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย

- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 กำหนดอำนาจแก่กรุงเทพมหานครในการดำ เนินงานเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในเขตกรุงเทพมหานครและดูแลรักษาที่สาธารณะตามมาตรา 89 (4) และ (10)

- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 กฎหมายนี้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ดำเนินการภายในพื้นที่ ของจังหวัด เกี่ยวกับการคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 45 (7)

- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของเทศบาลในการรักษาความสะอาดของถนน ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ตามมาตรา 50 (3) มาตรา 53 (1) และมาตรา 56 (1)
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กฎหมายนี้กำหนดให้อำนาจและหน้าที่แก่สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยภายในพื้นที่ตำบล ตามมาตรา 23 (3)
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 กฎหมายนี้ให้อำนาจแก่เมืองพัทยาในการดำเนินการรักษาความสะอาด รวมทั้งการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในเขตเมืองพัทยา ตามมาตรา 67 (5) และ (6)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพลังงานจากขยะมูลฝอย

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพลังงานจากขยะมูลฝอยแต่ได้บัญญัติเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการจำหน่ายพลังงานที่ผลิตได้แทรกอยู่กับกฎหมายด้านการจัดการ พลังงานของประเทศ (พิริยัตม์ วรณพฤกษ์, 2555: 64) ได้แก่

- พระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริม มพลังงาน พ.ศ.2535 กฎหมายนี้ได้กำหนดให้พลังงานไฟฟ้าซึ่งมีขนาดการผลิตรวมของแต่ละแหล่งผลิต ตั้งแต่ 200 กิโลวัตต์แอมแปร์ (kVA) ขึ้นไป เป็นพลังงานควบคุม โดยผู้ผลิตหรือการขยายการผลิตพลังงานควบคุมจะต้องได้รับใบอนุญาตและกำหนดห้ามการกระทำใดๆ อันเป็นการขัดขวางต่อการ ผลิตพลังงานควบคุมหรือทำให้การผลิตพลังงานควบคุมน้อยลงโดยไม่มีเหตุอันควร ผู้กระทำผิดต้องระวางโทษทั้งจำและปรับ
- พระราชกฤษฎีกากำหนดพลังงานควบคุม พ.ศ. 2536 มีสาระสำคัญ ได้แก่ การกำหนดให้พลังงานไฟฟ้าซึ่งมีขนาดการผลิตรวมของแต่ละแหล่งผลิตตั้งแต่ 200 กิโลวัตต์แอมแปร์ขึ้นไป เป็นพลังงานควบคุม
- พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 กฎหมายนี้กำหนดให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงพลังงาน (จากเดิมพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535 กำหนดให้อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการคลัง) โดยได้กำหนดที่มาของเงิน วัตถุประสงค์และรายละเอียดต่างๆ ของกองทุนไว้ในหมวด 4 มาตรา 24

- พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 กฎหมายนี้กำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากขยะมูลฝอย ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ข้อ (8) เพื่อส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนในการประกอบกิจการไฟฟ้าที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย การกำหนดองค์กรต่างๆเกี่ยวกับการกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานในหมวด 2 การกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานในหมวด 3 และการจัดตั้งกองทุนพัฒนาไฟฟ้าแหล่งที่มาของเงินทุน การเบิกจ่ายและกิจการที่สามารถใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้าตามมาตรา 93-97

2.4.1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย 6 หน่วยงานหลัก (พิริยุดมวรรณพฤกษ์, 2555:50) ได้แก่

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญปี 2550 มาตรา 289 และ 290 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ และตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในการรับผิดชอบการจัดเก็บ รวบรวม และการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนโดยจัดให้มีระบบการจัดการขยะมูลฝอยรวมเพื่อรองรับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากได้อย่างเพียงพอ นอกจากนั้นแล้วแต่ละจังหวัดมีหน้าที่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัดแล้วเสนอต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อของบประมาณสำหรับการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

2) สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพิจารณาการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยราชการในการจัดการปัญหามลพิษซึ่งรวมถึงปัญหาขยะมูลฝอย

3) กรมควบคุมมลพิษ มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ในการพัฒนาระบบและรูปแบบการจัดการเพื่อแก้ปัญหาขยะมูลฝอยด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยเน้นที่มาตรการลดอัตราการเกิดขยะมูลฝอยและสนับสนุนให้เกิดการนำกลับมาใช้ใหม่เป็นประเด็นหลัก นอกจากนี้ยังมีหน้าที่เสนอความเห็นเพื่อจัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยและสารอันตราย จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษ ประสานการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษจากกากของเสียและสารอันตราย จัดทำแผนฉุกเฉิน ประสานการปฏิบัติการควบคุม กำจัด ระบายหรือฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม เสนอแนะมาตรฐาน มาตรการหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการกากของเสียและสารพิษอันตราย เป็นต้น ต่อมาในภายหลังได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 จัดตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและโอนกรมควบคุมมลพิษมาอยู่ภายใต้การสังกัด

4) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีภารกิจในการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูล และข่าวสารจากทางราชการ ในเรื่อง ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

5) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงพลังงานทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายและบูรณาการแผนบริหารพลังงานของประเทศ เสนอแนะยุทธศาสตร์การส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทนของประเทศ ตลอดจนให้การสนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโครงการที่ส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าและการจัดหาแหล่งพลังงานทดแทน

6) กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน เป็นหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมประสิทธิภาพการใช้พลังงาน กำกับการอนุรักษ์พลังงาน จัดหาแหล่งพลังงานพัฒนาทางเลือกการใช้พลังงานแบบผสมผสานซึ่งรวมถึงการผลิตพลังงานจากขยะมูลฝอยและเผยแพร่

เทคโนโลยีด้านพลังงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสนองตอบความต้องการของทุกภาคส่วนอย่าง
เพียงพอ

เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พิจารณาเห็นว่า ปัจจุบัน
การจัดการขยะมูลฝอยยังไม่ถูกต้องและตกค้างสะสมอยู่เป็นจำนวนมากเป็นปัญหาสำคัญของทุกพื้นที่
ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน จึงได้กำหนดระเบียบก าร
ปฏิบัติราชการเพื่อจัดระบบบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศในภาพรวม อย่างไรก็ตามในระยะ
เร่งด่วนเฉพาะหน้ามีความ จำเป็นต้องเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ที่มี
ปัญหาขั้นวิกฤตก่อนรวม 6 จังหวัด (จังหวัดนครปฐม จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดลพบุรี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสระบุรี) และได้ออกระเบียบเพื่อแก้ไขปัญห
เดือดร้อนในพื้นที่ 6 จังหวัดดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะและลงมติเห็นชอบ จึงได้มีการจัดทำ Roadmap
การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ฉบับผ่านความเห็นชอบจากคณะรักษาความสงบ
แห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 แสดงดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

แนวทางการดำเนินงานระยะเร่งด่วน (6 เดือน)	แนวทางการดำเนินงานระยะปานกลาง (1 ปี)	แนวทางการดำเนินงานระยะยาว (1 ปีขึ้นไป)
ขั้นตอนที่ 1 กำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤติ (ขยะมูลฝอยเก่า)		
<ol style="list-style-type: none"> สำรวจ ประเมิน ขยะมูลฝอยเพื่อปิดหรือจัดทำแผนงานฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมเพื่อจัดการขยะมูลฝอยเก่าและรองรับขยะมูลฝอยใหม่ ทางเลือกดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> ปิดสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย หรือ ปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ดำเนินการได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ กำจัดในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชน หรือ ใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทนโดยตรงให้กับโรงงานของเอกชนที่มีอยู่เดิม หรือผลิตเป็นแท่งเชื้อเพลิง (RDF) หรือส่งเสริมการลงทุนของเอกชนเพิ่มเติม 	<ol style="list-style-type: none"> สำรวจ ประเมิน ขยะมูลฝอยเพื่อปิดหรือจัดทำแผนงานฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมเพื่อจัดการขยะมูลฝอยเก่าและรองรับขยะมูลฝอยใหม่ ทางเลือก ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> ปิดสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย หรือ ปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ดำเนินการได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ กำจัดในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชน หรือ ใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทนโดยตรงให้กับโรงงานของเอกชนที่มีอยู่เดิม หรือผลิตเป็นแท่งเชื้อเพลิง (RDF) หรือส่งเสริมการลงทุนของเอกชนเพิ่มเติม 	<ol style="list-style-type: none"> สำรวจ ประเมิน ขยะมูลฝอยเพื่อปิดหรือจัดทำแผนงานฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมเพื่อจัดการขยะมูลฝอยเก่าและรองรับขยะมูลฝอยใหม่ ทางเลือก ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> ปิดสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย หรือ ปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ดำเนินการได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ กำจัดในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชน หรือ ใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทนโดยตรงให้กับโรงงานของเอกชนที่มีอยู่เดิม หรือผลิตเป็นแท่งเชื้อเพลิง (RDF) หรือส่งเสริมการลงทุนของเอกชนเพิ่มเติม

ตารางที่ 2.1 (ต่อ) Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

แนวทางการดำเนินงานระยะเร่งด่วน (6 เดือน)	แนวทางการดำเนินงานระยะปานกลาง (1 ปี)	แนวทางการดำเนินงานระยะยาว (1 ปีขึ้นไป)
<p>3. กรณีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเป็นของเอกชนและดำเนินงานไม่ถูกต้องให้บังคับใช้กฎหมายให้ดำเนินการอย่างถูกต้อง</p> <p>พื้นที่เป้าหมาย จำนวน 6 จังหวัด ได้แก่ พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี นครปฐม สระบุรี สมุทรปราการ (เอกชน) และ ปทุมธานี(เอกชน)</p> <p>เป้าหมาย ลดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมได้ 11.05 ล้านตัน (ร้อยละ 39 ของขยะมูลฝอยตกค้างสะสมทั้งประเทศ 28 ล้านตัน)</p>	<p>3. กรณีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเป็นของเอกชนและดำเนินงานไม่ถูกต้อง ให้บังคับใช้กฎหมายให้ดำเนินการอย่างถูกต้อง</p> <p>พื้นที่เป้าหมาย จำนวน 20 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี เพชรบุรี นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ราชบุรี ขอนแก่น ปราจีนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ นครราชสีมาชลบุรี ลำปาง แพร่ ชัยนาท เพชรบูรณ์ ระนอง ชุมพร ยะลา ฉะเชิงเทรา สมุทรสาคร และ กระบี่</p> <p>เป้าหมาย ลดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมได้ 13.40 ล้านตัน (ร้อยละ 41 ของขยะมูลฝอยตกค้างสะสมทั้งประเทศ 28 ล้านตัน)</p>	<p>3. กรณีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเป็นของเอกชนและดำเนินงานไม่ถูกต้อง ให้บังคับใช้กฎหมายให้ดำเนินการอย่างถูกต้อง</p> <p>พื้นที่เป้าหมาย จำนวน 47 จังหวัด ได้แก่ ตรัง ตาก พะเยา มหาสารคาม สุโขทัย สมุทรสงคราม นราธิวาส พัทลุง สระแก้ว ศรีสะเกษ ชัยภูมิ พิจิตร หนองบัวลำภู สุรินทร์ บึงกาฬ กาฬสินธุ์ อุดรธานี น่าน ตราด กำแพงเพชร สิงห์บุรี นครนายก สตูล อำนาจเจริญ อุดรธานี พิษณุโลก สกลนคร พังงา จันทบุรี ยโสธร เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน นครสวรรค์ มุกดาหาร ลำพูน อุบลราชธานีอุทัยธานี เชียงราย ระยอง และหนองคาย</p> <p>เป้าหมาย ลดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมได้ 2.50 ล้านตัน (ร้อยละ 9 ของขยะมูลฝอยตกค้างสะสมทั้งประเทศ 28 ล้านตัน)</p>
<p>ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม (ขยะมูลฝอยใหม่)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เน้นการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง - จัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม - กำจัดโดยเทคโนโลยีแบบผสมผสานเน้นการแปรรูปเป็นพลังงานหรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด 		
<p>1. นำร่องรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย</p> <p>1.1 รูปแบบ Model L ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมที่รองรับปริมาณขยะมูลฝอย ตั้งแต่ 300 ตัน/วัน ขึ้นไป โดยดำเนินการ ดังนี้</p> <p>1.1.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไปที่ต้นทาง</p> <p>1.1.2 คัดแยกของเสียอันตรายชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป และเก็บรวบรวม ณ สถานที่เก็บรวบรวมของจังหวัด และส่งไปกำจัดยังสถานที่กำจัดของเอกชน</p> <p>1.1.3 จัดทำระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน และแปรรูปขยะมูลฝอยไปเป็นพลังงาน เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า</p>	<p>1. นำร่องรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย</p> <p>1.1 รูปแบบ Model L ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมที่รองรับปริมาณขยะมูลฝอย ตั้งแต่ 300 ตัน/วัน ขึ้นไป โดยดำเนินการ ดังนี้</p> <p>1.1.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไปที่ต้นทาง</p> <p>1.1.2 คัดแยกของเสียอันตรายชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป และเก็บรวบรวม ณ สถานที่เก็บรวบรวมของจังหวัด และส่งไปกำจัดยังสถานที่กำจัดของเอกชน</p> <p>1.1.3 จัดทำระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน และแปรรูปขยะมูลฝอยไปเป็นพลังงานเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า</p>	<p>1. นำร่องรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย</p> <p>1.1 รูปแบบ Model L ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมที่รองรับปริมาณขยะมูลฝอย ตั้งแต่ 300 ตัน/วัน ขึ้นไป โดยดำเนินการ ดังนี้</p> <p>1.1.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไปที่ต้นทาง</p> <p>1.1.2 คัดแยกของเสียอันตรายชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป และเก็บรวบรวม ณ สถานที่เก็บรวบรวมของจังหวัด และส่งไปกำจัดยังสถานที่กำจัดของเอกชน</p> <p>1.1.3 จัดทำระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน และแปรรูปขยะมูลฝอยไปเป็นพลังงาน เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ) Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

แนวทางการดำเนินงานระยะเร่งด่วน (6 เดือน)	แนวทางการดำเนินงานระยะปานกลาง (1 ปี)	แนวทางการดำเนินงานระยะยาว (1 ปีขึ้นไป)
<p>1.1.4 ปรับปรุงบ่อฝังกลบเดิมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อเพิ่มระยะเวลาการใช้งาน</p> <p>1.2 รูปแบบ Model M ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยตั้งแต่ 50-300 ตัน/วัน โดยดำเนินการ ดังนี้</p> <p>1.2.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไปที่ต้นทาง</p> <p>1.2.2 คัดแยกของเสียอันตราย ชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป และเก็บรวบรวม ณ สถานที่เก็บรวบรวมของจังหวัด และส่งไปกำจัดยังสถานที่กำจัดของเอกชน</p> <p>1.2.3 จัดทำระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน อาทิ ทำปุ๋ย หรือแปรรูปเป็นพลังงาน เช่น ก๊าซชีวภาพ ผลิตกระแสไฟฟ้า</p> <p>1.2.4 ปรับปรุงบ่อฝังกลบเดิมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อเพิ่มระยะเวลาการใช้งาน</p> <p>1.3 รูปแบบ Model S ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมที่รองรับปริมาณขยะมูลฝอยน้อยกว่า 50 ตัน/วัน โดยดำเนินการ ดังนี้</p> <p>1.3.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไปที่ต้นทาง</p> <p>1.3.2 คัดแยกของเสียอันตราย ชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป และเก็บรวบรวม ณ สถานที่เก็บรวบรวมของชุมชน และส่งไปยังสถานที่เก็บรวบรวมของจังหวัด</p> <p>1.3.3 จัดทำระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน โดยนำขยะมูลฝอยที่เหลือจากการคัดแยกไปฝังกลบ และ/หรือนำขยะมูลฝอยที่ผ่านการคัดแยกไปใช้ประโยชน์อื่น อาทิ ทำปุ๋ย</p>	<p>1.1.4 ปรับปรุงบ่อฝังกลบเดิมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อเพิ่มระยะเวลาการใช้งาน</p> <p>1.2 รูปแบบ Model M ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยตั้งแต่ 50-300 ตัน/วัน โดยดำเนินการ ดังนี้</p> <p>1.2.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไปที่ต้นทาง</p> <p>1.2.2 คัดแยกของเสียอันตราย อันตรายชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป และเก็บรวบรวม ณ สถานที่เก็บรวบรวมของจังหวัด และส่งไปกำจัดยังสถานที่กำจัดของเอกชน</p> <p>1.2.3 จัดทำระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน อาทิ ทำปุ๋ย หรือแปรรูปเป็นพลังงาน เช่น ก๊าซชีวภาพ ผลิตกระแสไฟฟ้า</p> <p>1.2.4 ปรับปรุงบ่อฝังกลบเดิมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อเพิ่มระยะเวลาการใช้งาน</p> <p>1.3 รูปแบบ Model S ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมที่รองรับ ปริมาณขยะมูลฝอยน้อยกว่า 50 ตัน/วัน โดยดำเนินการ ดังนี้</p> <p>1.3.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไปที่ต้นทาง</p> <p>1.3.2 คัดแยกของเสียอันตราย ชุมชนออกจาก ขยะมูลฝอยทั่วไป และเก็บรวบรวม ณ สถานที่เก็บรวบรวมของชุมชน และส่งไปยังสถานที่เก็บรวบรวมของจังหวัด</p> <p>1.3.3 จัดทำระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน โดยนำขยะมูลฝอยที่เหลือจากการคัดแยกไปฝังกลบ และ/หรือนำขยะมูลฝอยที่ผ่านการคัดแยกไปใช้ประโยชน์อื่น อาทิ ทำปุ๋ย</p>	<p>1.1.4 ปรับปรุงบ่อฝังกลบเดิมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อเพิ่มระยะเวลาการใช้งาน</p> <p>1.2 รูปแบบ Model M ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยตั้งแต่ 50-300 ตัน/วัน โดยดำเนินการ ดังนี้</p> <p>1.2.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไปที่ต้นทาง</p> <p>1.2.2 คัดแยกของเสียอันตราย อันตรายชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป และเก็บรวบรวม ณ สถานที่เก็บรวบรวมของจังหวัด และส่งไปกำจัดยังสถานที่กำจัดของเอกชน</p> <p>1.2.3 จัดทำระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน อาทิ ทำปุ๋ย หรือแปรรูปเป็นพลังงาน เช่น ก๊าซชีวภาพ ผลิตกระแสไฟฟ้า</p> <p>1.2.4 ปรับปรุงบ่อฝังกลบเดิมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อเพิ่มระยะเวลาการใช้งาน</p> <p>1.3 รูปแบบ Model S ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมที่รับรอง ปริมาณขยะมูลฝอยน้อยกว่า 50 ตัน/วัน โดยดำเนินการ ดังนี้</p> <p>1.3.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอยทั่วไปที่ต้นทาง</p> <p>1.3.2 คัดแยกของเสียอันตราย ชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป และเก็บรวบรวม ณ สถานที่เก็บรวบรวมของชุมชน และส่งไปยังสถานที่เก็บรวบรวมของชุมชน</p> <p>1.3.3 จัดทำระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน โดยนำขยะมูลฝอยที่เหลือจากการคัดแยกไปฝังกลบ และ/หรือนำขยะมูลฝอยที่ผ่านการคัดแยกไปใช้ประโยชน์อื่น อาทิ ทำปุ๋ย</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ) Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

แนวทางการดำเนินงานระยะเร่งด่วน (6 เดือน)	แนวทางการดำเนินงานระยะปานกลาง (1 ปี)	แนวทางการดำเนินงานระยะยาว (1 ปีขึ้นไป)
<p>2. จัดให้มีสถานที่เก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนของจังหวัด จังหวัดละ 1 แห่ง</p> <p>3. ส่งเสริมภาคเอกชนลงทุนหรือดำเนินงานระบบเก็บรวบรวมขนส่งและกำจัดขยะ มูลฝอยและของเสียอันตราย</p> <p>พื้นที่เป้าหมาย</p> <p>1) Model L ได้แก่ นนทบุรี ภูเก็ต สงขลา เชียงราย ทน.หาดใหญ่ ทน.สงขลา และ กรุงเทพมหานคร Model M ได้แก่ ทม.น่าน จ.น่าน และ ทค.เมืองแกลง จ.ระยอง</p> <p>2) Model S ได้แก่ ทค.ท่าวังผา จ.น่าน ทม.สีคิ้ว ทต.โนนแดง จ.นครราชสีมา และ ทค.ลำปลายมาศ ทค.อีสาน จ.บุรีรัมย์</p>	<p>2. จัดให้มีสถานที่เก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนของจังหวัด จังหวัดละ 1 แห่ง</p> <p>3. ส่งเสริมภาคเอกชนลงทุนหรือดำเนินงานระบบเก็บรวบรวมขนส่งและกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย</p> <p>พื้นที่เป้าหมาย จำนวน 26 จังหวัด ได้แก่ นครปฐม ออยุธยา สระบุรี ปทุมธานี ลพบุรี สมุทรปราการ กาญจนบุรี ราชบุรี ชลบุรี นครศรีธรรมราช เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี ขอนแก่น ปราจีนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ นครราชสีมา (ยกเว้น ทม.สีคิ้ว ทต.โนนแดง) ลำปาง แพร่ ชัยนาท เพชรบูรณ์ ระนอง ชุมพร ยะลา ฉะเชิงเทรา กระบี่ และสมุทรสาคร</p>	<p>2. จัดให้มีสถานที่เก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนของจังหวัด จังหวัดละ 1 แห่ง</p> <p>3. ส่งเสริมภาคเอกชนลงทุน หรือดำเนินงานระบบเก็บรวบรวมขนส่งและกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย</p> <p>พื้นที่เป้าหมาย จำนวน 46 จังหวัด ได้แก่ ตรัง ตาก มหาสารคาม พัทลุง สมุทรสงคราม พะเยา นราธิวาส น่าน สระแก้ว ศรีสะเกษ สุโขทัย ชัยภูมิ พิจิตร หนองบัวลำภู สุรินทร์ บึงกาฬ กาฬสินธุ์ อุดรดิตถ์ (ยกเว้น ทต.ท่าวังผา ทม.น่าน) ตราด กำแพงเพชร สิงห์บุรี นครนายก สตูล อำนาจเจริญ อุตรธานี พิษณุโลก สกลนคร พังงา จันทบุรี ยโสธร ลำพูน แม่ฮ่องสอน นครสวรรค์ มุกดาหาร อุทัยธานี อุบลราชธานี ระยอง (ยกเว้น ทม.แกลง) หนองคาย เชียงใหม่ เลย นครพนม ปัตตานี ร้อยเอ็ด อ่างทอง บุรีรัมย์ (ยกเว้น ทต.ลำปลายมาศ ทต.อีสาน) และสุพรรณบุรี</p>
<p>ขั้นตอนที่ 3 วางระเบียบมาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย</p>		
<p>1. ออกระเบียบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัดให้มีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ</p> <p>2. ออกระเบียบให้มีคณะ กรรมการชุดหนึ่งซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานทำหน้าที่จัดทำแผนแม่บทและบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในภาพรวมของจังหวัด โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะกำหนด</p>	<p>1. พิจารณาเรื่องการออกไป อนุญาตสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย (Permitting System) (ทส.)</p> <p>2. จัดทำโครงการนำร่องการเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ตามหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR)</p>	<p>1. ออกกฎหมายด้านการจัดการการเรียกคืนซากจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Waste Electrical and Electronic Equipment - WEEE) ตามหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR)/ ค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์ (Product Charge)</p> <p>2. ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอย (ขยะทั่วไป ขยะอันตราย และขยะรีไซเคิล ของเสียอันตราย) และห้ามทิ้งของเสียอันตรายปนกับขยะมูลฝอยทั่วไปตามกฎหมายกระทรวงที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ) Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

แนวทางการดำเนินงานระยะเร่งด่วน (6 เดือน)	แนวทางการดำเนินงานระยะปานกลาง (1 ปี)	แนวทางการดำเนินงานระยะยาว (1 ปีขึ้นไป)
<p>3. จัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศและกำหนดรูปแบบเทคโนโลยีทางเลือกสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยของศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแต่ละขนาด (ทส.)</p> <p>4. พิจารณาผ่อนปรนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) พระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. 2518 ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องการทำรายงานเกี่ยวกับศึกษามาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พ.ศ.2552 และหรือออกมาตรการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย</p> <p>5. ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ค่าบริการหลักเกณฑ์และมาตรฐานการลด คัดแยก เก็บรวบรวมขนส่งและกำจัดขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ</p> <p>6. ออกกฎระเบียบเรื่องระบบการตรวจสอบควบคุมการจัดตั้งและดำเนินงานสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย (สธ./ทส.)</p> <p>7. ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอย (ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ของเสียอันตราย) และห้ามทิ้งของเสียอันตรายปนกับขยะมูลฝอยทั่วไปตามกฎหมายกระทรวงที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด</p>	<p>3. กำหนดหลักเกณฑ์ระเบียบบังคับใช้ในการนำวัสดุรีไซเคิลเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตบรรจุภัณฑ์ /ผลิตภัณฑ์ในภาคอุตสาหกรรม</p> <p>4. จัดทำมาตรการเพื่อการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตราย</p> <p>5. ส่งเสริมการก่อสร้างโรงงานบำบัด /กำจัด/รีไซเคิลเพิ่มเติม</p> <p>6. ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอย (ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ของเสียอันตราย) และห้ามทิ้งของเสียอันตรายปนกับขยะมูลฝอยทั่วไปตามกฎหมายกระทรวงที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด</p> <p>7. พิจารณาเสนอกฎหมายที่จะใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศให้เป็นเอกภาพ</p>	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ) Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

แนวทางการดำเนินงานระยะเร่งด่วน (6 เดือน)	แนวทางการดำเนินงานระยะปานกลาง (1 ปี)	แนวทางการดำเนินงานระยะยาว (1 ปีขึ้นไป)
<p>ขั้นตอนที่ 4 สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้ประชาชน - บังคับใช้กฎหมาย 		
<p>1. ตรวจสอบและดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้ลักลอบทิ้ง ลักลอบกำจัด ขยะมูลฝอยชุมชน กากอุตสาหกรรม กากกัมมันตรังสี ของเสียอันตรายและมูลฝอยติดเชื้อที่ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด</p> <p>2. รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึก สร้างความตระหนักให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่การลด คัดแยกที่ต้นทาง จนถึงการจัดขั้นสุดท้าย ตลอดจนลดการใช้ถุงพลาสติกและหันมาใช้วัสดุอื่นแทน</p> <p>3. สร้างจิตสำนึกและวินัยในการจัดการขยะมูลฝอยให้นักเรียนและเยาวชน โดยให้มีการปฏิบัติเป็นรูปธรรมในโรงเรียนและสถานศึกษาทุกแห่งเป็นตัวอย่าง พื้นที่เป้าหมาย จำนวน 11 จังหวัด ได้แก่ พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี นครปฐม สระบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี นนทบุรี ภูเก็ต สงขลา กรุงเทพมหานครและ เชียงราย</p>	<p>1. ตรวจสอบและดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้ลักลอบทิ้ง ลักลอบกำจัด ขยะมูลฝอยชุมชน กากอุตสาหกรรม กากกัมมันตรังสี ของเสียอันตรายและมูลฝอยติดเชื้อที่ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด</p> <p>2. ควบคุมการประกอบกิจการร้านรับซื้อของเก่าทั้งการให้อนุญาตประกอบกิจการและการดำเนินกิจการ</p> <p>3. รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึก สร้างความตระหนักให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่การลด คัดแยกที่ต้นทาง จนถึงการจัดขั้นสุดท้าย ตลอดจนลดการใช้ถุงพลาสติกและหันมาใช้วัสดุอื่นแทน</p> <p>4. สร้างจิตสำนึกและวินัยในการจัดการขยะมูลฝอยให้นักเรียนและเยาวชน โดยให้มีการปฏิบัติเป็นรูปธรรมในโรงเรียนและสถานศึกษาทุกแห่งเป็นตัวอย่าง พื้นที่เป้าหมาย จำนวน 20 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ชลบุรี นครศรีธรรมราช เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี ราชบุรี ขอนแก่น ปราจีนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ นครราชสีมา ลำปาง แพร่ ชัยนาท เพชรบูรณ์ ระนอง ชุมพร ยะลา ฉะเชิงเทรา กระบี่และสมุทรสาคร</p>	<p>1. ตรวจสอบและดำเนินการทางกฎหมายแก่ผู้ลักลอบทิ้ง ลักลอบกำจัด ขยะมูลฝอยชุมชน กากอุตสาหกรรม กากกัมมันตรังสี ของเสียอันตรายและมูลฝอยติดเชื้อที่ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด</p> <p>2. ควบคุมการประกอบกิจการร้านรับซื้อของเก่าทั้งการให้อนุญาตประกอบกิจการและการดำเนินกิจการ</p> <p>3. รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ปลุกจิตสำนึก สร้างความตระหนักให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตั้งแต่การลด คัดแยกที่ต้นทาง จนถึงการจัดขั้นสุดท้าย ตลอดจนลดการใช้ถุง พลาสติกและหันมาใช้วัสดุอื่นแทน</p> <p>4. สร้างจิตสำนึกและ วินัยในการจัดการขยะมูลฝอยให้นักเรียนและเยาวชน โดยให้มีการปฏิบัติเป็นรูปธรรมในโรงเรียนและสถาน ศึกษาทุกแห่งเป็นตัวอย่าง พื้นที่เป้าหมาย จำนวน 46 จังหวัด ได้แก่ มหาสารคาม ตรัง ตาก พะเยา สมุทรสงคราม พัทลุง นราธิวาส สระแก้ว ศรีสะเกษ สุโขทัย ชัยภูมิ พิจิตร หนองบัวลำภู สุรินทร์ บึงกาฬ กาฬสินธุ์ อุดรดิษฐ์ น่าน ตราด กำแพงเพชร สิงห์บุรี นครนายก สตูล อำนาจเจริญ อุดรธานี พิษณุโลก สกลนคร พังงา จันทบุรี ยโสธร บุรีรัมย์ แม่ฮ่องสอน นครสวรรค์ มุกดาหาร อุทัยธานี เลย อุบลราชธานี ระยอง ลำพูน หนองคาย เชียงใหม่ นครพนม ปัตตานี ร้อยเอ็ด อ่างทองและสุพรรณบุรี</p>

ที่มา : ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดระบบบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ

โดยคณะกรรมการความสงบแห่งชาติได้กำหนดระเบียบการปฏิบัติราชการเพื่อกำหนดขั้นตอนการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ด้วยการบูรณาการแผนและแนวทางในการดำเนินงานของส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นศูนย์กลางในการกำหนดแนวทางการทำงาน การสั่งการ การแก้ไขปัญหาให้เป็นไปอย่างเป็นระบบ รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธำรง เรืองโสภณและคณะ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะและเทคโนโลยีที่เหมาะสมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อศึกษาถึงสถานภาพและการปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลไร่ส้ม ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย การพัฒนาการจัดการจัดการขยะมูลฝอย พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย การมีจิตสำนึกในการจัดการขยะมูลฝอยและการเลือกใช้เทคโนโลยีในการจัดการขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าความถี่และร้อยละ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการศึกษาพบว่ามีความพึงพอใจในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวม คือการมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย มีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย มีการเก็บและขนขยะทุก 2 วัน การสร้างเครือข่ายคัดแยกขยะด้วยวิธีการบอกปากต่อปาก การพัฒนาการจัดการจัดการขยะมูลฝอย ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการสร้างเครือข่ายการคัดแยกขยะอย่างสม่ำเสมอ

บรรจง วิทย์ถาวรวงศ์ และ อิทธิกร ขำเดช (2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการแยกขยะครัวเรือนของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของลักษณะประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านการรับรู้เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม ภาวะโลกร้อน ปัญหาการเก็บขยะของกรุงเทพมหานคร และปัจจัยด้านการส่งเสริมในการแยกขยะครัวเรือนกับแรงจูงใจในการแยกขยะครัวเรือน ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการแยกขยะครัวเรือนของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับประชากรที่อาศัยอยู่ในเขต

กรุงเทพมหานคร โดยไม่จำกัดอายุและลักษณะที่พักที่มีส่วนเป็นผู้ก่อให้เกิดขยะและมีการทิ้งขยะ
ครัวเรือนเป็นประจำ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่า
ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้
t-test One-Way ANOVA และ Multiple Regression Analysis (MRA) ผลการศึกษาพบว่า
ลักษณะประชากรศาสตร์ด้าน อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส จำนวนประชากรต่อครัวเรือน ระดับ
การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการแยก
ขยะครัวเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ในเรื่องการรักษา
สิ่งแวดล้อมและการรับรู้ในเรื่องการกำจัดขยะในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการแยกขยะ
ครัวเรือน ปัจจัยด้านการส่งเสริมในเรื่องการปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือกฎหมายและปัจจัยด้านการ
รณรงค์ส่งเสริมให้เกิดการแยกขยะมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการแยกขยะครัวเรือนของบุคคลใน
เขตกรุงเทพมหานคร

กมลทิพย์ ชื่นหมื่นไวย และ อุไรวรรณ อินทร์ม่วง (2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะเทศบาลตำบลเทพาชัยอำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา” โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลการคัดแยกขยะ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะและ
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะ รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะใน
การคัดแยกขยะในเขตเทศบาลตำบลเทพาชัย ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน 2554 เก็บ
ตัวอย่างโดยใช้แบบสัมภาษณ์ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเทพาชัยจำนวน 225
คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ด้วยสัมป ะสัมพันธ์สหสัมพันธ์
(Pearson Correlation) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple
Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะอยู่ในระดับ
ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.22 (S.D.= 0.37) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการคัดแยกขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนในการคัดแยกขยะจาก
หน่วยงานต่างๆ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร เพศและสถานภาพในชุมชน โดยมีความสามารถในการ
ทำนายนายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
เทพาชัย ได้ร้อยละ 41.60 ($R^2 = 0.416$)

รุ่งกิจ บุรณ์เจริญและวิสาขา ภูจินดา (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการขยะฐาน
ศูนย์: กรณีศึกษาโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์” ผลการศึกษาพบว่า
นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการ
จัดการขยะส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมการจัดการขยะฐานศูนย์ในภาพรวมอยู่ใน
ระดับปานกลาง ส่วนผู้อำนวยการและอาจารย์เห็นด้วยกับโครงการขยะฐานศูนย์ว่าเป็นประโยชน์ต่อ
โรงเรียน ภายหลังจากการดำเนินโครงการธนาคาร ขยะยิ้มพบว่าปริมาณขยะลดลงร้อยละ 14.16
นักเรียนและอาจารย์มีความพึงพอใจในโครงการเฉลี่ยในระดับมาก ปัญหา /อุปสรรคได้แก่ การขาด
ความร่วมมือจากนักเรียน ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน ขาดอุปกรณ์ในการจัดการขยะฐาน
ศูนย์ เช่น ถังขยะสีต่างๆ ไว้ในการคัดแยก ขาดความรู้ /ความเข้าใจในการจัดการขยะอย่างมี
ประสิทธิภาพ ขาดเงินทุน/งบประมาณ และบุคลากรในการจัดการขยะฐานศูนย์ ข้อเสนอแนะในการ
จัดการขยะฐานศูนย์โรงเรียนควรมีการดำเนินการในขั้นตอนการจัดการขยะ “ต้นทาง” โดยส่งเสริม
การคัดแยกขยะและอาศัยการมีส่วนร่วมของอาจารย์ในการให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

วรรณณี กองจันทร์ดี (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการขยะของผู้ค้าในตลาดสด
ศึกษากรณีตลาดสดบางกะปิและตลาดสดนครไทย เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ” ผลการศึกษา
พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ค้าตลาดสดบางกะปิได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะภายในตลาด สด
คิดเป็นร้อยละ 39.4 ส่วนตลาดสดนครไทยผู้ค้าส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ
ภายในตลาดสดคิดเป็นร้อยละ 91.3 กลุ่มตัวอย่างผู้ค้าตลาดสดบางกะปิมีความรู้ด้านการจัดการขยะ
โดยมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 0.68 ซึ่งน้อยกว่าผู้ค้าในตลาดสดนครไทยที่มีค่าเฉลี่ยความรู้ด้านการ
จัดการขยะอยู่ที่ 0.80 นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างผู้ค้าตลาดสดบางกะปิมีทัศนคติต่อการจัดการขยะ
เท่ากับ 4.05 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ค้าตลาดสดนครไทยมีทัศนคติต่อการจัดการขยะเท่ากับ 3.36
ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ค้าในตลาดสดบางกะปิมีการจัดการขยะอยู่ในระดับสูงโดยมีค่าเฉลี่ยใน
ภาพรวมเท่ากับ 3.78 ซึ่งมากกว่าผู้ค้าตลาดสดนครไทยที่มีการจัดการขยะอยู่ในระดับปานกลาง โดยมี
ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 3.58 ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ค้าในตลาด
สดบางกะปิและตลาดสดนครไทย ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการสำเร็จการศึกษาและระยะเวลาใน
การเข้ามาค้าขาย และชนิดสินค้าที่ขายกับการจัดการขยะของผู้ค้า พบว่าผู้ค้าในตลาดสดบางกะปิที่มี
ระดับการสำเร็จการศึกษาและชนิดสินค้าที่ขายที่แตกต่างกันมีการจัดการขยะที่แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผู้ค้าในตลาดสดนครไทยพบว่าผู้ค้าที่มีระดับรายได้ที่แตกต่างกันมีการจัดการขยะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะของผู้ค้าในตลาดสดบางกะปิและตลาดสดนครไทยมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของผู้ค้าในการจัดการขยะในตลาดสดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการจัดการขยะของผู้ค้าในตลาดสดนครไทยมีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะภายในตลาดสดของผู้ค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมทั้งยังพบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะของผู้ค้าในตลาดสดบางกะปิมีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะภายในตลาดสดของผู้ค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05